

द्वित आस्यः। पवमानः सोमः। उष्णिक्

प्र पुनानाय वेधसे सोमाय वच उद्यतम्। भृतिं न भरा मतिभिर्जुजोषते ॥ ९.१०३.०१

पुनानाय- पवमानाय । वेधसे- मेधाविने । सोमाय- रसाधिदैवताय । उद्यतम्- उद्युक्तम् । वचः- मन्त्रम् । मतिभिः- ध्यानैः । जुजोषते- सेविताय । भृतिं न- हव्यमिव । भर- धारय ॥१॥

परि वाराण्यव्यया गोभिरञ्जानो अर्षति। त्री षधस्था पुनानः कृणुते हरिः ॥ ९.१०३.०२

अव्यया वाराणि- सरणशीलरसस्य स्वस्थान एव रक्षाकराण्युपलब्धिस्थाननीत्यर्थः । रसव्यञ्जकानि । रसस्य प्रवेशस्थानानि । रसतत्त्वस्य सुलभतया अवगमसाधनभूतानि । वरणीयानि । प्रतीकभूतानि । गोभिः- चिद्रश्मिभिः । अञ्जानः- व्यञ्जितः । परि- परितः । अर्षति- गच्छति । हरिः- आकर्षको रसः । पुनानः- पूयमानः । त्री सधस्था- त्रीणि स्थानानि भूर्भुवरादीनि । कृणुते- करोति ॥२॥

परि कोशं मधुश्रुतमव्यये वारे अर्षति। अभि वाणीऋषीणां सप्त नूषत ॥ ९.१०३.०३

अव्यये वारे- रक्षामये भाजने । मधुश्रुतम्- मधुस्त्रावकम् । कोशम्- प्रतीकम् । परि- परितः । अर्षति- सरति । सप्त- सप्तलोकधारोपासकानाम् । ऋषीणाम्- क्रान्तदर्शिनाम् । वाणीः- मन्त्राः । अभि- अभितः । नूषत- स्तुवन्ति ॥३॥

परि नेता मतीनां विश्वदेवो अदाभ्यः। सोमः पुनानश्चम्वोर्विशद्वरिः ॥ ९.१०३.०४

मतीनाम्- ज्ञानानाम् । नेता । विश्वदेवः- सर्वदेवात्मकः । अदाभ्यः- अहिंस्यः । पुनानः- पवमानः । हरिः- आकर्षकः । सोमः- रसः । चम्वोः- द्यावापृथिव्योर्मध्ये । परि- परितः । विशत्- विवेश ॥४॥

परि दैवीरनु स्वधा इन्द्रेण याहि सरथम्। पुनानो वाघद्वाघद्विरमर्त्यः ॥ ९.१०३.०५

स्वधाः- आत्मधारणाः । अनु- अनुसृत्य । सरथम्- समानं रथमारुह्य । इन्द्रेण- ईशनाधिदैवतेन ।
परि- परितः । याहि- आगच्छ । वाघद्भिः- स्तोतृभिः । वाघत्- उह्यमानः । अमर्त्यः- अमृतः ।
पुनानः- पूयमानो भवति ॥५॥

परि सप्तिर्न वाजयुर्देवो देवेभ्यः सुतः । व्यानशिः पवमानो वि धावति ॥ ९.१०३.०६

सप्तिर्न- अश्व । वाजयुः- गतिकामः । देवः- द्योतनशीलः । देवेभ्यः- द्योतनशीलेभ्यः । परि-
परितः । सुतः- निष्पन्नः । व्यानशिः- व्यापकः । पवमानः- पुनानः । वि- विशेषेण । धावति-
सरति ॥६॥

Dr. Rangrajan